

MÜASİR RƏSSAMLARIN YARADICILIĞINDA ƏNƏNƏ VƏ YENİLİK

Rəsmiyyə Mahmudova,

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin nəzdində Azərbaycan

Dövlət Pedaqoji Kollecinin müəllimi, Qabaqcıl təhsil işçisi

e-mail: mahmudovar30@gmail.com

<https://doi.org/10.30546/2706-7858.2026.1.273>

UOT: 75

Xülasə. Müasir rəssamların yaradıcılığında ənənə və yenilik vəhdəti rəngkarlığın əsas prinsipidir. Ənənə klassik texnika, forma-həcm münasibəti və milli motivləri qoruyaraq əsərin strukturunu və estetik təsirini təmin edir. Yenilik isə qarışıq texnikalar, abstrakt və konseptual üslublar, faktura və rənglərin emosional istifadəsi ilə rəngkarlığı inkişaf etdirir. Azərbaycan rəssamlarının əsərlərinə nəzər salsaq, xüsusilə Səttar Bəhlulzadə və Tahir Salahovun nümunələrində ənənə və yenilik arasında harmoniyanı müşahidə edərik. Bu vəhdət əsərlərin həm milli, həm də beynəlxalq səviyyədə aktuallığını təmin edir. Məqalədə müasir rəssamların yaradıcılığında ənənə və yenilik vəhdəti nəzəri, texniki və bədii aspektlərdən təhlil edilir.

Açar sözlər: rəngkarlıq, ənənə, yenilik, müasir rəssamlar, Azərbaycan təsviri sənəti, klassik texnika, abstrakt, konseptual üslub.

Keywords: painting, tradition, innovation, contemporary artists, Azerbaijani visual art, classical technique, abstract, conceptual.

Ключевые слова: живопись, традиция, новаторство, современные художники, Азербайджанское изобразительное искусство, классическая техника, абстрактное, концептуальное.

Təsviri sənət insan mədəniyyətinin və estetik düşüncəsinin ifadəsi kimi tarix boyu cəmiyyətin inkişafını əks etdirmişdir. Rəngkarlıq isə təsviri sənətin ən çox ifadə olunan qoludur. Burada rəng, forma, kompozisiya və faktura bir-biri ilə sıx əlaqədə işləyir, həm estetik, həm də ideya baxımından dərin təsir yaradır. Müasir dövrdə rəngkarlıq həm klassik ənənələrə, həm də yenilikçi texnika və üslublara söykənir. Ənənə və yenilik arasındakı balans rəssamın yaradıcılıq səviyyə-

sini, əsərin ideya və bədii dəyərini müəyyən edən əsas amillərdəndir. Ənənə təsviri sənətdə uzun tarixi inkişafın məhsulu olan estetik norma, texniki bacarıq və bədii prinsiplər sistemidir. Klassik rəngkarlıq məktəbləri rəng harmoniyası, forma-həcm əlaqəsi, perspektiv qanunları və anatomiya biliyi üzərində qurulmuşdur. Bu prinsiplərin mənimlənməsi rəssama yalnız texniki baza deyil, həm də yaradıcı təfəkkürün formalaşması üçün zəmin yaradır. Ənənənin qorunması müasir rəssam üçün bir sıra üstünlükləri təmin edir. Klassik

prinsiplər əsərin struktur və kompozisiya baxımından uyumlu olmasını təmin edir, milli ornament və motivlər isə əsərin Azərbaycan sənət məktəbinə uyğunluğunu qoruyur. Səttar Bəhlulzadənin təbiət mənzərələrində bu vəhdət aydın görünür. Onun əsərlərində milli koloriti və formaların klassik harmoniyası qorunmaqla yeni bədii ifadə vasitələri tətbiq edilmişdir. Rəng və kompozisiyanın təsviri yalnız vizual deyil, həm də ideya və duyğu səviyyəsində təsir edir. Beləliklə, ənənə yalnız qorunmur, həm də müasir kontekstdə yenidən izah olunur.

Yenilik rəngkarlıqda yeni ideya, texnika və mövzu axtarırları ilə xarakterizə olunur. Müasir rəssam klassik texnikaları qoruyaraq onlara abstrakt, konseptual və simvolik elementlər əlavə edir. Rəng artıq yalnız vizual təsir vasitəsi deyil, ideya və emosianın daşıyıcısına çevrilmişdir. Müasir rəngkarlıqda qarışıq texnikaların tətbiqi, faktura eksperimentləri və mövzu genişliyi yeniliyin əsas göstəriciləridir. Tahir Salahovun əsərlərində klassik realizm və sərt bədii ifadə sosial mövzularla birləşərək tamaşaçıda həm tanışlıq, həm də yenilik hissi yaradır. Müasir rəssamlar isə milli ornament və simvolik elementləri abstrakt yanaşmalarla birləşdirərək fərdi üslub formalaşdırırlar. Faktura, işıq-kölgə və rəng kontrastları əsərin ideya və emosional təsirini gücləndirir.

Azərbaycan rəngkarlığı ənənə və yeniliyin uğurlu sintez nümunələrini təqdim edir. XX əsr rəssamları milli vətənpərvərlik mövzularını, folklor motivlərini və tarixi obrazları klassik bədii üsullarla işləyərək müasir interpretasiya etmişlər. Səttar Bəhlulzadə milli təbiət və mənzərə motivlərini ekspressiv rəng həlli ilə təqdim etmiş, Tahir Salahov isə sosial mövzuları sərt realizm və müasir ifadə vasitələri ilə birləşdirmişdir. Müasir rəssamlar isə bu ənənəni davam etdirərək abstrakt və konseptual elementləri milli ornament və simvolika ilə birləşdirirlər. Bu sintez milli kimliyi qoruyur və Azərbaycan rəngkarlığının beynəlxalq arenada tanınmasına imkan yaradır.

Ənənə və yeniliyin vəhdəti əsərin həm texniki, həm də ideya səviyyəsində zəngin olmasını təmin edir. Belə ki, ənənə əsərin struktur və kompozisiya baxımından möhkəm təməlini təşkil edir, rəng harmoniyası, forma-həcm münasibətləri və perspektiv prinsipləri, eləcə də əsərin vizual balansını qoruyur. Yenilik isə rəng, forma və fakturada fərqli ifadə imkanları yaradır, qarışıq

texnikaların, faktura eksperimentlərinin və ekspressiv rəng həllərinin istifadəsi ilə əsərə müasir bədii dinamika gətirir. Yenilik həm də qavrayışı aktivləşdirir, tamaşaçını düşünməyə və emosional reaksiya verməyə vadar edir, abstrakt və konseptual elementlər əsərin ideya qatlarını zənginləşdirir. Beləliklə, əsər yalnız vizual təsir yaratmır, həm də intellektual və emosional təcrübə verir, həm milli, həm də bəşəri kontekstdə aktuallığını qoruyur. Müasir rəngkarlıqda ən uğurlu nümunələr, məhz klassik prinsiplərin müasir ifadə vasitələri ilə sintez olunmuş əsərlərdir ki, bu da rəssamın texniki bacarığını nümayiş etdirməklə yanaşı, əsərin estetik və ideya baxımından dərinliyini artırır, onun həm milli, həm də beynəlxalq səviyyədə tanınmasına şərait yaradır. Klassik elementlər tamaşaçıya tanışlıq hissi bəxş edir, ənənəvi motiv və simvolların qorunması milli kimlik və estetik dəyərlərin ötürülməsini təmin edir.

Rəngkarlığın bu vəhdəti həm texniki, həm də bədii baxımdan əsərin təsir gücünü xeyli artırır. Qarışıq texnikaların tətbiqi, faktura eksperimentləri, kompozisiyanın mürəkkəb strukturları və işıq-kölgə oyunları əsərin həm vizual, həm də emosional təsirini gücləndirir. Rəngin ekspressiv istifadəsi tamaşaçının duyğularına birbaşa təsir göstərir, forma və fakturanın müxtəlifliyi isə əsərin ideya qatlarını daha dərin və çoxsəviyyəli edir. Beləliklə, ənənə və yeniliyin balansını müasir rəngkarlığın əsas xarakterik xüsusiyyətinə çevrilir, əsərə həm estetik harmoniya, həm də intellektual dərinlik qazandırır.

Azərbaycan rəssamlarının əsərlərində bu vəhdət həm milli, həm də beynəlxalq səviyyədə özünü göstərir. Səttar Bəhlulzadə kimi rəssamlar milli təbiət və folklor motivlərini klassik kompozisiya və rəng harmoniyası ilə təqdim edərək əsərlərinə bədii

dəyər qatmışdır. Tahir Salahov isə sosial və konseptual mövzuları sərt realizm və müasir ekspresiya vasitələri ilə birləşdirərək ənənəvi və yenilikçi elementlərin uğurlu sintezini nümayiş etdirir. Müasir rəssamlar isə bu təcrübəni daha da inkişaf etdirərək abstrakt, konseptual və eksperimental texnikaları milli ornament və simvolika ilə birləşdirir, beləliklə də əsərlərin həm estetik, həm də ideya baxımından aktuallığı qorunur.

Təsviri sənətdə ənənə və yeniliyin vəhdəti yalnız yaradıcılıq müstəvisində deyil, eyni zamanda pedaqoji fəaliyyət kontekstində də öz aktuallığını qoruyur. Bu baxımdan müasir təsviri incəsənətin tədrisində klassik akademik prinsiplərin innovativ metodlarla uzlaşdırılması xüsusi metodoloji əhəmiyyət kəsb edir. Mən rəssam və təsviri incəsənət müəllimi kimi dərs prosesində akademik rəngkarlıq ənənələrini müasir interaktiv və tələbəyönümlü təlim üsulları ilə sintez edərək tələbələrə həm texniki bacarıqlarının, həm də yaradıcı və analitik təfəkkürünün inkişafına sistemli şəkildə nail olur, eləcə də layihəəsaslı təlim, vizual təhlil, müqayisəli analiz və problemyönümlü tapşırıqlar vasitəsilə rəng, kompozisiya və faktura anlayışlarını nəzəri çərçivədən praktik müstəviyə keçirir, klassik bədii prinsiplərin müasir interpretasiyasını pedaqoji baxımdan əsaslandırılmış formada təqdim edirəm.

Metodikamda reflektiv yanaşma və yaradıcı diskussiya mərhələsi xüsusi yer tutur. Tələbə işləri yalnız texniki icra səviyyəsinə görə deyil, ideya konsepsiyası, kompozisiya həlli, rəng harmoniyası və fərdi üslub axtarışı baxımından kompleks şəkildə qiymətləndirilir. Qarışıq texnikaların tətbiqi, faktura eksperimentləri və milli ornament elementlərinin müasir kompozisiya quruluşunda istifadəsi dərs prosesində məqsədyönlü şəkildə tətbiq olunur. Bu metodik sistem tələbələrdə milli estetik dəyərlərə şüurlu bağlılıq formalaşdırmaqla yanaşı, onların müasir bədii düşüncə modelini də inkişaf etdirir və təsviri incəsənət təlimini konseptual, yaradıcı və tədqiqat yönümlü müstəviyə yüksəldir.

Nəticə. Təsviri sənətdə ənənə və yeniliyin vəhdəti rəssamın texniki bacarıqlarını, həmçinin bədii təfəkkürünü nümayiş etdirir, əsəri yalnız vizual olaraq cəlbedici etməklə deyil, həm də tamaşaçının düşüncə və emosional reaksiyasını aktivləşdirir. Beləliklə də Azərbaycan rəssamlarının

əsərləri milli mədəniyyətin inkişafına töhfə verir və beynəlxalq rəngkarlıq arenasında öz mövqeyini möhkəmləndirir.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat

1. Əfəndiyev R. Azərbaycan təsviri sənəti. 2010.
2. Mirzəzadə S. Rəngkarlığın nəzəri əsasları. 2012.
3. Əliyev K. Təsviri sənətdə üslub problemləri. 2011.
4. Məmmədov A. Müasir rəngkarlıq və bədii axtarışlar. 2015.
5. Quliyev F. Azərbaycan rəngkarlığında milli ənənələr. 2013.

R.Mahmudova

Tradition and innovation in the work of contemporary artists

Abstract

In the work of contemporary artists, the integration of tradition and innovation is a fundamental principle of painting. Tradition preserves the structure and aesthetic impact of artworks through classical techniques, form-volume relationships, and national motifs. Innovation manifests in mixed techniques, abstract and conceptual styles, texture, and expressive use of color. A review of Azerbaijani artists' works, particularly Sattar Bahlulzade and Tahir Salahov, harmony between tradition and innovation is observed, ensuring the relevance of their works both nationally and internationally.

Р.Махмудова

Традиция и новаторство в творчестве современных художников

Аннотация

В творчестве современных художников гармония традиции и новаторства является ключевым принципом живописи. Традиция обеспечивает структуру и эстетическое воздействие произведения через классическую технику, соотношение формы и объема, а также национальные мотивы. Новаторство проявляется в использовании смешанных техк, абстрактных и концептуальных стилей, текстуры и эмоциональной окраски. Рассмотрение работ Азербайджанских художников, таких как Саттар Бахлулзаде и Тахир Салахов, наблюдается гармония между традицией и новшеством, что делает их работы актуальными как на национальном, так и на международном уровне.